

PRAVILNIK O UNUTRAŠNJEM REDU I ČUVARSKOJ SLUŽBI PARKA PRIRODE „ZLATIBOR”

(„Sl. glasnik RS”, br. 53/2018)

I OSNOVNE ODREDBE

Član 1

Ovim pravilnikom regulišu se unutrašnji red, organizacija, način rada i oprema čuvarske službe i osnovna pravila organizacije protivpožarne zaštite Parka prirode „Zlatibor” (u daljem tekstu: Park prirode), odnosno bliže propisuju pravila iz čl. 35. i 56. Zakona o zaštiti prirode (u daljem tekstu: Zakon) po kojima se na području Parka prirode sprovode režimi zaštite utvrđeni čl. 5, 6, 7. i 8. Uredbe o proglašenju Parka prirode „Zlatibor” (u daljem tekstu: Uredba).

Član 2

Odredbe ovog pravilnika odnose se na korisnike zaštićenog područja u smislu člana 4. tačka 37. Zakona (u daljem tekstu: korisnik), odnosno na lica koja imaju prebivalište ili boravište na području Parka prirode, vlasnike zemljišta i drugih nepokretnosti, pravna i fizička lica i preduzetnike koji korišćenjem nepokretnosti, prirodnih vrednosti i dobara i na drugi način obavljaju delatnost ili vrše poslove na području Parka prirode, kao i na posetioce Parka prirode.

Posetilac Parka prirode je lice koje iz naučnih, obrazovnih, rekreativnih, turističkih, sportskih i kulturnih potreba i razloga boravi na području Parka prirode kraće od 15 dana, kao i lice u tranzitu kroz područje Parka prirode (u daljem tekstu: posetilac).

Član 3

Upravljanje Parkom prirode, Uredbom, je povereno Javnom preduzeću za gazdovanje šumama „Srbijašume”, Beograd (u daljem tekstu: upravljač).

Poslove upravljanja neposredno vrši Radna jedinica „Park prirode Zlatibor”, Užice.

Član 4

Korisnici i posetioci dužni su da se pridržavaju odredaba ovog pravilnika, uputstava sa informativnih tabli i drugih oznaka, kao i uputstava ili naloga čuvara Parka prirode i drugih ovlašćenih lica upravljača.

U planiranju i preduzimanju radova i aktivnosti na području Parka prirode, korisnici i posetioci dužni su da poštuju: Zakon, Uredbu i Plan upravljanja Parka prirode.

Član 5

Za korišćenje Parka prirode i usluga upravljača, korisnik i posetilac plaćaju naknadu upravljaču, u skladu sa odredbama člana 70. Zakona.

Visinu, način obračuna i naplate naknade upravljač propisuje posebnim aktom, uz saglasnost nadležnog ministarstva (u daljem tekstu: Ministarstvo) na osnovu člana 14. Uredbe.

Član 6

Unutrašnji red Parka prirode upravljač obezbeđuje organizovanjem čuvarske službe, saradnjom sa lokalnim stanovništвом, javnim preduzećима и drugim privredним subjektима, ustanovama i udruženjima građана, kao i saradnjom sa organima državne uprave i lokalne samouprave.

II KRETANJE I BORAVAK POSETILACA

Član 7

Ulazak u Park prirode je slobodan i bez ograničenja osim na teritoriji gde je predviđen režim I stepen zaštite gde je zabranjena slobodna, nekontrolisana poseta i obilazak van postojećih puteva i posebno uređenih staza. Takođe u okviru režima II stepena zaštite kretanje se ograničava na kontrolisanu posetu u obrazovne, rekreativne i opšte kulturne svrhe.

Ulazak u Park prirode motornim vozilom može se zabraniti ili ograničiti, u skladu sa posebnim propisom, ako se radi o transportu opasnih materija. Zabranjeno je kretanje motornih vozila van postojećih puteva.

Upravljač može kratkotrajno zaustavljati motorna vozila na ulasku u Park prirode ukoliko na javnom putu zasnuje ulaznu stanicu u skladu sa članom 68. st. 3. 4. i 5. Zakona.

Način zasnivanja i rada ulaznih stanica upravljač će propisati posebnim aktom, u skladu sa Zakonom.

Član 8

Boravak na području Parka prirode je slobodan i bez ograničenja osim na mestima, u vreme i na način utvrđenim ovim pravilnikom.

Zabranjen je ulazak odnosno pristup bez odobrenja upravljača ili pravnog čuvara Parka prirode na površine odnosno mesta na kojima je Uredbom utvrđen režim zaštite I stepena.

Kada se radi o hitnoj intervenciji u slučaju požara, elementarne nepogode ili udesa ili namenskom korišćenju postojećih šumskih i drugih službenih puteva, odobrenje ili pravna iz stava 2. ovog člana ne mora se pribaviti, odnosno obezbediti, već se te aktivnosti prijavljuju upravljaču.

Član 9

Površine, mesta i objekti iz člana 8. ovog pravilnika su naročito:

1. površine na kojima je Uredbom utvrđen režim zaštite I stepena:

- „Viogor” površine 149,94 ha (100% u državnoj svojini), opština Čajetina (KO Semegnjevo) i grad Užice (KO Mokra Gora);
  - „Crni Rzav”, površine 374,96 ha (100% u državnoj svojini), opština Čajetina (KO Jablanica i KO Branešci);
  - „Klisura Uvca”, površine 1.121,10 ha (100% u državnoj svojini), lokalitet „3a” površine 129,01 ha, lokalitet „3b” površine 75,49 ha i lokalitet „3v” površine 916,59 ha, opštine: Čajetina (KO Jablanica, KO Dobroselica i KO Stublo) i Priborj (KO Rača i KO Kratovo);
  - „Klisura Griže” površine 222,83 ha (100% u državnoj svojini), opština Čajetina (KO Stublo i KO Dobroselica);
2. staništa od prioritetnog značaja za zaštitu odnosno mesta od posebnog značaja za očuvanje stroga zaštićenih vrsta (tresave, visokoplaninski pašnjaci, stenoviti odseci i sipari i drugo);
3. površine, mesta i objekti za reintrodukciju biljnih i životinjskih vrsta i prihranu ptica i drugih životinja;
4. prostor oko stabala drveća i drugih lokacija na kojima se nalaze gnezda značajnih vrsta ptica poluprečnika 50 metara, gde se zabranjuje pristup u reprodukcionom periodu;
5. speleološki objekti.

Površine, mesta i objekte iz stava 1. ovog člana upravljač će označiti na vidljiv i jasan način.

Član 10

Kretanje, zaustavljanje i parkiranje motornih vozila odnosno vozila na motorni pogon na putevima i pristup određenim mestima i objektima na području Parka prirode mogu se, na osnovu dogovora sa upravljačima tih puteva i organom nadležnim za bezbednost saobraćaja na putevima, regulisati, odnosno zabraniti ili ograničiti za sve ili određene kategorije učesnika u saobraćaju.

O režimu saobraćaja iz stava 1. ovog člana javnost i učesnici u saobraćaju obaveštavaju se na pogodan način, a deonice puteva i mesta u Parku prirode na kojima nije dozvoljeno kretanje, zaustavljanje ili parkiranje motornih vozila vidno se obeležavaju.

Zabranjena je upotreba vozila na putevima suprotno obaveštenju i oznakama iz stava 2. ovog člana.

Na akumulacijama koje služe za vodosnabdevanje zabranjeno je korišćenje plovila sa motorima sa unutrašnjim sagorevanjem.

Član 11

Kampovanje i logorovanje van građevinskih parcela i okućnica stalnih domaćinstava, porodičnih objekata za odmor i turističko-ugostiteljskih objekata dopušteno je jedino na mestima posebno određenim Planom upravljanja ili prostornim planom i uređenim za te namene.

Izuzetno od odredbe stava 1. ovog člana, kampovanje ili logorovanje može se organizovati uz pratnju čuvara ili odobrenje upravljača na drugom mestu, u kratkom trajanju i za manji broj lica, a za potrebe istraživačkog rada i ekoturizma.

Loženje vatre na otvorenom ognjištu, izvan mesta određenih za kampovanje i logorovanje, dozvoljeno je samo na posebno uređenim i obeleženim ložištima, uz prijavu čuvarskoj službi Parka prirode.

Zabranjeno je kampovanje, logorovanje i loženje vatre suprotno odredbama st. 1, 2. i 3. ovog člana.

Član 12

Vlasnici i korisnici zemljišta i drugih nepokretnosti dužni su da dopuste pristup i prolaz čuvarima i drugim ovlašćenim licima upravljača u vršenju službenih radnji, kao i licima koja sa odobrenjem upravljača obavljaju istraživačke i druge aktivnosti u Parku prirode.

Zabranjeno je sprečavanje ili ometanje čuvara i drugih ovlašćenih lica u vršenju radnji i aktivnosti iz stava 1. ovog člana.

III ZAŠTITA PRIRODNIH I KULTURNIH VREDNOSTI I ŽIVOTNE SREDINE

Član 13

Korisnici i posetioci dužni su da primenjuju mere zaštite prirodnih, kulturnih i drugih vrednosti i životne sredine u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o proglašenju Parka prirode „Zlatibor”, drugih zakona i podzakonskih akata kao i ovog pravilnika.

Član 14

Biljke i gljive koje žive u slobodnoj prirodi na području Parka prirode „Zlatibor” a kojima je, Pravilnikom o proglašenju i zaštiti strogo zaštićenih i zaštićenih divljih vrsta biljaka, životinja i gljiva („Službeni glasnik RS”, br. 5/10, 47/11, 32/16, 98/16 - u daljem tekstu Pravilnik o divljim vrstama), utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno seći, kidati, lomiti, čupati, sakupljati njihovo seme i plodove, ili ih na drugi način oštećivati i uništavati.

Životinje koje žive, povremeno ili sezonski borave u slobodnoj prirodi na području Parka prirode, a kojima je Pravilnikom o divljim vrstama, utvrđen status strogo zaštićenih vrsta, nije dozvoljeno rasterivati, uznemiravati, hvatat, ubijati i ranjavati, nehotično i namerno trovati, sakupljati jaja (čak i prazna) i druge razvojne oblike, uništavati i oštećivati gnezda i ostala mesta i objekte na kojima se te životinje razmnožavaju, odgajaju mladunce, sklanjaju, borave i hrane.

Lice koje na području Parka prirode nađe povređenu ili mrtvu zaštićenu divlju životinju utvrđenu Pravilnikom o divljim vrstama, dužno je da bez odlaganja to prijavi čuvaru ili drugom ovlašćenom licu upravljača.

Lice iz stava 3. ovog člana i upravljač mogu se dogovoriti da upravljač preuzme obaveze, koje se odnose na nađene divlje životinje, utvrđene odredbama člana 93. Zakona, odnosno da obavesti najbližu veterinarsku organizaciju i Ministarstvo, o čemu upravljač sastavlja zapisnik i vodi evidenciju.

Zabranjeno je postupanje sa strogo zaštićenim vrstama divljih biljaka, životinja i gljiva suprotno odredbama st. 1. 2. i 3. ovog člana.

Član 15

Divlje vrste biljaka, gljiva, lišajeva i životinja koje su utvrđene Uredbom o stavljanju pod kontrolu korišćenja i prometa divlje flore i faune („Službeni glasnik RS”, br. 31/05, 45/05 - ispravka, 22/07, 38/08, 09/10 i 69/11) mogu se sakupljati na području Parka prirode, na način i pod uslovima utvrđenim navedenom uredbom.

Lica koja vrše sakupljanje divlje flore i faune iz stava 1. ovog člana na području Parka prirode dužna su da čuvaru Parka prirode (u daljem tekstu: Čuvar) ili drugom ovlašćenom licu upravljača prijave dnevne količine i vrste sakupljene flore i faune.

Sakupljanje divlje flore i faune iz stava 1. ovog člana nije dozvoljeno na površinama na kojima je Uredbom utvrđen režim zaštite I.

Za sakupljanje divlje flore i faune na površinama i mestima koja su utvrđena članom 9. tač. 2, 3. i 4. ovog pravilnika, u šumama i šumskom zemljištu, u javnoj svojini na kome je Uredbom utvrđen režim zaštite II stepena potrebno je pribaviti odobrenje upravljača.

Zabranjeno je sakupljanje divlje flore i faune suprotno odredbama st. 1, 2, 3. i 4. ovog člana.

Član 16

Vrste divlje flore i faune čije je korišćenje i zaštita regulisano propisima iz oblasti šumarstva, poljoprivrede, vodoprivrede, lovstva i ribarstva mogu se na području Parka prirode koristiti na način i pod uslovima koji proističu iz tih propisa, planskih dokumenata korisnika, Uredbe o proglašenju Parka prirode i ovog pravilnika.

Za pristup i boravak na mestima u Parku prirode koja su utvrđena odredbama člana 9. tač. 2, 3. i 4. ovog pravilnika, radi korišćenja divlje flore i faune u okviru dozvoljenih aktivnosti šumarstva, poljoprivrede, lova i ribolova, potrebno je pribaviti odobrenje upravljača.

Lov, odnosno pristup i boravak lica sa oružjem i psima na mestima iz stava 2. ovog člana nije dozvoljen.

Član 17

Zabranjeno je bez odobrenja upravljača ostavljati uginule, zaklane i ubijene životinje i njihove delove, klanički otpad i mesne prerađevine na mestima uređenim kao hranilišta nekrofagih vrsta ptica i sisara mesojeda.

Član 18

Na području Parka prirode zabranjeno je unošenje, odnosno sadnja, zasejavanje i naseljavanje alohtonih divljih vrsta biljaka i životinja.

Na području Parka prirode obavezni su kontrola i suzbijanje vrsta biljaka i životinja koje je Ministarstvo proglašilo za invazivne.

Zabranjeno je postupanje sa alohtonim i invazivnim vrstama biljaka i životinja suprotno odredbama st. 1. i 2. ovog člana.

Član 19

Upravljač će na pogodan način javno prikazati i učiniti dostupnim korisnicima i posetiocima spiskove vrsta divlje flore i faune iz čl. 14., 15. i 16. ovog pravilnika sa informacijama od značaja za njihovo prepoznavanje, zaštitu i režim korišćenja.

Član 20

Zabranjeno je, shodno članu 98. Zakona, uzimati iz prirode geološka i paleontološka dokumenta odnosno fosile, minerale i kristale, koji su proglašeni zaštićenim prirodnim dobrima ili se nalaze na objektu geonasleđa i zaštićenom nalazištu.

Nalazač geoloških i paleontoloških dokumenata iz stava 1. ovog člana koja bi mogla predstavljati zaštićenu prirodnu vrednost, dužan je da iste prijavi Ministarstvu u roku od osam dana od dana pronalaska i preduzme mere zaštite od uništenja, oštećivanja ili krađe.

Nalazač i upravljač mogu se sporazumeti da upravljač izvrši prijavu i preduzme mere iz stava 2. ovog člana umesto nalazača.

Zabranjeno je, shodno članu 25. Zakona, oštećivanje, uništavanje, iznošenje i prisvajanje primeraka biljaka i životinja, minerala, bigra (sige), kristalnih tvorevinu, fosilnih ostataka i artefakata iz pećina i kraških jama, rasturanje i iznošenje guana, ostavljanje otpadaka, upotreba materija kojima se mogu zagaditi vode, ispisivanje grafita i loženje vatre u tim objektima.

U cilju naučnog i stručnog istraživanja, obrazovanja, izlaganja izložbama i zaštite i uređenja speleoloških objekata može se dopustiti uzimanje i iznošenje predmeta iz stava 1. ovog člana, odnosno vršenje manjih promena na delovima pećinskih ulaza i kanala, u skladu sa odredbama čl. 97., 98. i 99. Zakona uz odobrenje Ministarstva kao i uz odobrenje upravljača.

Član 21

Zabranjeno je oštećivati i uništavati predmete i objekte koji imaju kulturno-istorijsku vrednost, odnosno svojstvo ili status evidentiranog ili utvrđenog kulturnog dobra.

Zabranjeni su razgradnja i drugi vidovi oštećivanja ili uništavanja objekata koji predstavljaju istaknute primere narodnog graditeljstva.

Zabranjeno je raskopavanje mesta na kojima su konstatovani ili osnovano prepostavljeni arheološki nalazi, kao i njihovo zauzeće izgradnjom objekata i drugim radovima.

Upravljač će u saradnji sa nadležnim institucijama za istraživanje i zaštitu kulturnih dobara, arheološkog i etnografskog blaga sačiniti popis predmeta, objekata i mesta iz st. 1., 2. i 3. ovog člana na području Parka prirode.

Upravljač će na vidan i pogodan način obeležiti objekte i mesta sa kulturno-istorijskim vrednostima na području Parka prirode.

Član 22

Zabranjeno je obavljati radove i druge aktivnosti kojima se mogu izazvati nepovoljne promene životne sredine, odnosno zagaditi tle, voda i vazduh, stvarati prekomerna buka i indukovati zračenje štetno po ljudi i živi svet, a shodno propisima koji regulišu oblast zaštite životne sredine.

U skladu sa članom 57. Zakona, za radove i aktivnosti, odnosno projekte sa mogućim značajnim uticajem na životnu sredinu sprovodi se postupak procene uticaja na životnu sredinu ili se bez izrade studije procene uticaja postupa po aktu o uslovima i merama zaštite prirode koji izdaje Zavod za zaštitu prirode Srbije (u daljem tekstu: Zavod).

Nosilac projekta dužan je da planirane radove i aktivnosti iz stava 2. ovog člana pismeno prijavi upravljaču.

IV OBAVLJANJE DELATNOSTI I KORIŠĆENJE PRIRODNIH RESURSA

Član 23

Poljoprivredna delatnost, odnosno obrada zemljišta i gajenje ratarskih i voćarskih kultura, krmnog i industrijskog bilja, gajenje stoke, živine i pčela i primarna prerada poljoprivrednih proizvoda vrši se u skladu sa propisima koji regulišu oblast poljoprivrede, veterine, zaštite bilja i fito-sanitarne zaštite, Uredbom i ovim pravilnikom.

Na području Parka prirode nije dopušteno preoravati prirodne livade i pašnjake radi zasnivanja oranica ili obrađivati zemljište na terenu sa strmim nagibom na takav način koji može izazvati spiranje i odnošenje tla ili smanjenje njegove plodnosti.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena nije dopušteno obavljati poljoprivrednu delatnost, odnosno obrađivati zemljište, kositi travu i napasati stoku.

Na površinama sa režimima zaštite II i III stepena poljoprivredna delatnost je dopuštena ukoliko ispunjava uslove zaštite prirode i životne sredine.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena, zabranjena je izgradnja, rad kao i aktivnosti na objektima za gajenje stoke i živine, a regulisano je Uredbom o režimima zaštite („Službeni glasnik RS”, broj 31/12).

Objekti za odlaganje stajskog i drugog organskog đubriva moraju zadovoljavati propise i standarde zaštite životne sredine i sanitarne zaštite izvorišta za snabdevanje vodom za piće.

Nije dopušteno spaljivanje organskih ostataka posle žetve useva dok se vatra eventualno može koristiti za uništavanje korova i otpadaka na malim površinama i u strogo kontrolisanim uslovima, u skladu sa propisima koji regulišu zaštitu od požara i uz prijavu tih radova upravljaču.

Zabranjeno je obavljati poljoprivrednu delatnost suprotno odredbama ovog člana.

Član 24

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II i III stepena, dozvoljena je primena hemijskih i drugih sredstava u poljoprivredi, na način, odnosno sa vrstama i količinama tih sredstava, i u vreme, u skladu sa odredbama Zakona o sredstvima za zaštitu bilja, Zakona o zdravlju bilja („Službeni glasnik RS”, broj 41/09) i drugih propisa iz oblasti poljoprivrede, voda i hemikalija ali uz saglasnost Ministarstva nadležnog za poslove zaštite životne sredine.

Upravljač će odgovarajućim merama i aktivnostima podsticati poljoprivrednike na što manju upotrebu hemijskih sredstava na području Parka prirode i pomagati prelazak na organsku poljoprivrednu proizvodnju.

Član 25

Gajenje, zaštita i korišćenje šuma vrši se u skladu sa odredbama Zakona o šumama i propisima donetim na osnovu tog zakona, odredbama čl. 18. i 35. Zakona o zaštiti prirode, odredbama Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor” i odredbama ovog pravilnika.

Gazdovanje šumama u državnoj svojini sprovodi se prema osnovama gazdovanja, godišnjim planovima gazdovanja šumama i izvođačkim projektima.

Gazdovanje šumama sopstvenika za koje se ne donose osnove gazdovanja vrši se na osnovu privremenog programa gazdovanja.

Na području Parka prirode, upravljač je korisnik šuma u državnoj svojini kojima gazduju, i to:

- Šumsko gazdinstvo „Užice” iz Užica u okviru:
- GJ Murtenica;
- GJ Borova Glava;
- GJ Tornik;
- GJ Čavlovac;
- GJ Semegnjevska Gora;
- GJ Mokra Gora - Panjak;
- Šumsko gazdinstvo „Prijepolje” iz Prijepolje u okviru:
- GJ Crni Vrh - Gola brda;
- GJ Jasenovo - Božetići;
- GJ Crni Vrh - Ljeskovac.

Član 26

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena, zabranjeno je pustošenje i krčenje šuma, kao i čista seča šuma, koja nije planirana kao redovan vid obnavljanja šuma, seča pojedinačnih starih stabala, impozantnih dendrometrijskih karakteristika značajnih za očuvanje biodiverziteta i kulturnog nasleđa. Zabranjeno je uklanjanje autohtone vegetacije i unošenje invazivnih alohtonih vrsta.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena, pored radova koji su zabranjeni u III stepenu zabranjena je i seča stabala munike, kao i uništavanje podmlatka, postavljanje tabli i drugih obaveštenja na stablima.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena sprovodi se stroga zaštita, kojom se omogućavaju procesi prirodne sukcesije i očuvanje staništa i životnih zajednica u uslovima divljine.

Prilikom uklanjanja stabala ispod dalekovoda ili u neposrednoj blizini dalekovoda neophodno je da izvođač radova sa pribavljenim uslovima Zavoda za zaštitu prirode, obavesti upravljača minimum 24 časa pre početka radova.

Član 27

Korišćenje, zaštita i uređenje voda i zaštita od štetnog dejstva voda vrše se u skladu sa odredbama Zakona o vodama („Službeni glasnik RS”, broj 31/10), Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda („Službeni glasnik RS”, broj 36/09), podzakonskih akata, Uredbe i ovog pravilnika.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena, osim zabrana radova i aktivnosti koje su kao takve utvrđene članom 35. Zakona o zaštiti prirode, zabranjuje se i slobodno ispuštanje otpadnih i zagađujućih voda u vodotoke. Takođe zabranjuje se ribolov rečnog i potočnog raka. Radovi se ograničavaju na izgradnju minihidroelektrana snage maksimalno do 30 MW, izuzimajući vodotoke sa izrazito klisurastim i kanjonskim dolinama (Dobroselička reka, Ribnica, Jablanica). Radovi se ograničavaju i na ribolov u skladu sa propisima o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena, osim zabrana radova i aktivnosti koje su propisane u III stepenu zaštite zabranjuje se i privredni ribolov, prevođenje voda i izmena hidrodinamičkih karakteristika i režima potoka i reka, kao i svi drugi radovi i intervencije koje mogu uticati na izmenu hidrološkog režima podzemnih i površinskih voda. Zabranjuje se izgradnja hidrotehničkih objekata (brana - akumulacija), pregrađivanje i regulacija vodotoka, kao i izgradnja hidroelektrana na vodotocima ili njihovim delovima koji su klisurastog ili kanjonskog tipa, ili im akumulacije zalaze u klisuraste i kanjonske delove vodotoka. Zabranjena je promena namene vodnog zemljišta, izgradnja septičkih jama propusnog tipa kao i ispuštanje otpadnih i osočnih voda u vodotok i zemljište. Nije dopušteno preduzimanje radnji i aktivnosti koje bi uništile, izmenile ili narušile geomorfološke karakteristike Gostiljskog vodopada i vodopada Skakavac. Zabranjen je svaki vid ribolova u izvorišnim delovima Katušnice, na čitavom toku Ljubišnice, Bele reke, Dobroseličke reke i na toku reke Uvac u granicama zaštićenog područja, izuzev ribolova u naučno-istraživačke svrhe. Zabranjuje se ribolov rečnog i potočnog raka, kao i ribolov na linjaka i vijunicu. Zabranjene su sve radnje i aktivnosti kojima se ugrožava fauna riba i remeti njihov mrest, rast, ishrana i kretanje.

Za kaptiranje izvora i odvođenje vode i druge hidrotehničke radove na području Parka prirode, kao i za radove na vodnom zemljištu ribolovnih voda, Osim vodnih akata potrebno je pribaviti akt o uslovima zaštite prirode koji izdaje Zavod.

Član 28

Planovi upravljanja vodama usklađuju se sa Uredbom i Planom upravljanja Parka prirode.

Upravljač i Javno preduzeće „Srbijavode” sarađuju u stvarima od zajedničkog interesa za upravljanje Parkom prirode i vodnim područjima, posebno na usklađivanju dokumenata iz stava 1. ovog člana.

Javno preduzeće „Srbijavode”, u obavezi je da, na zahtev upravljača, upravljaču stavi na uvid podatke iz registra zaštićenih oblasti i katastra vodnih objekata i druge podatke od interesa za zaštitu i korišćenje voda na području Parka prirode koje vodi u skladu sa zakonom.

Član 29

Eksploatacija mineralnih sirovina vrši se u skladu sa Zakonom o rudarstvu i geološkim istraživanjima („Službeni glasnik RS”, br. 44/95, 101/05 - drugi zakon, 85/05 - drugi zakon, 34/06 i 88/11), propisima donetim na osnovu tog zakona, Uredbom i ovim pravilnikom.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena zabranjeni su svi oblici korišćenja mineralnih sirovina.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena zabranjena je površinska eksploatacija mineralnih sirovina, treseta i materijala rečnih korita i jezera, kao i izgradnja rudarskih objekata.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena zabranjena je eksploatacija mineralnih sirovina u zonama neposredne i uže zaštite izvorišta vodosnabdevanja, na područjima ili u blizini područja namenjenog turizmu, na području ili u blizini zaštićene okoline nepokretnih kulturnih dobara.

V LOV I RIBOLOV

Član 30

Aktivnosti lova na području Parka prirode obavljaju se u skladu sa odredbama Zakona o divljači i lovstvu („Službeni glasnik RS”, broj 18/10), Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor”, podzakonskih akata i ovog pravilnika.

Gazdovanje lovištima na području Parka prirode vrši se na osnovu lovnih osnova i godišnjih programa gazdovanja lovištima.

Na području Parka prirode, upravljač odnosno Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume” je korisnik Lovišta „Tornik-Čavlovac” i lovišta „Šargan” u Šumskom gazdinstvu „Užice” iz Užica kao i lovište „Crni Vrh - Ljeskovac” u Šumskom gazdinstvu „Prijepolje” iz Prijepolja. Pored lovišta kojim upravlja Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume” na području Parka prirode „Zlatibor” se nalaze i lovišta „Zlatibor” kojim gazduje lovačko udruženje „Zlatibor” iz Čajetine kao i lovište „Zlatar” iz Nove Varoši.

Planirane radove i aktivnosti odnosno izvođenje projekta, nosilac projekta je dužan da pismeno prijavi upravljaču Parka prirode.

Upravljač, odnosno korisnici lovišta obaveštavaju Zavod o donetim godišnjim planovima gazdovanja lovištima i pružaju osnovne podatke o planiranim lovnim aktivnostima.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena zabranjene su sve aktivnosti vezane za lovstvo.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena lov se ograničava na sanitarni lov.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena lov je dozvoljen u skladu sa zakonom i planskim dokumentima korisnika lovišta.

Član 31

Zaštita i korišćenje faune riba na području Parka prirode vrši se u skladu sa odredbama Zakona o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda, Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor”, podzakonskih akata i ovog pravilnika.

Ribolovne vode na prostoru Parka prirode pripadaju Ribarskom području „Zlatibor” (u daljem tekstu: Ribarsko područje), na čije je proglašenje Ministarstvo zaštite životne sredine dalo saglasnost broj 324-07-21/2017-03 od 17. januara 2018. godine.

Upravljač odnosno Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume” je korisnik Ribarskog područja.

Član 32

Na Ribarskom području u III stepenu zaštite zabranjen je ribolov rečnog i potočnog raka. U okviru III stepena radovi se ograničavaju na ribolov, u skladu sa propisima o zaštiti i održivom korišćenju ribljeg fonda.

U okviru II stepena zaštite zabranjen je privredni ribolov, svaki vid ribolova u izvorišnim delovima Katušnice, na čitavom toku Ljubišnice, Bele reke, Dobroseličke reke i na toku reke Uvac u granicama zaštićenog područja, izuzev ribolova u naučno-istraživačke svrhe. Zabranjen je ribolov rečnog i potočnog raka, kao i ribolov na linjak i vijunicu. Zabranjene su sve radnje i aktivnosti kojima se ugrožava fauna riba i remeti njihov mrest, rast, ishrana i kretanje.

U okviru I stepena zaštite radovi se ograničavaju na naučno-istraživački ribolov.

Na Ribarskom području mogu se organizovati takmičenja u sportskom ribolovu, u skladu sa zakonom i uz odobrenje upravljača.

Član 33

Na ribolovnim vodama Ribarskog područja utvrđuju se režimi ribolova i period lovostaja u skladu sa propisima koji uređuju zaštitu i održivo korišćenje ribljeg fonda.

Upravljač može, na osnovu ukazane potrebe i dozvole Ministarstva, i u skladu sa programom upravljanja Ribarskim područjem, izmeniti, odnosno pooštiti režim ribolova i drugačije odrediti period lovostaja za određene vrste riba.

Upravljač će svake godine, posle donošenja godišnjeg programa upravljanja ribarskim područjem, na podesan način učiniti dostupnim zainteresovanim ribolovcima režim ribolova i period lovostaja za tu godinu i druge informacije od značaja za zaštitu i korišćenje ribolovnih voda.

Član 34

Upravljač, u skladu sa zakonom, izdaje odnosno prodaje godišnje, višednevne i dnevne dozvole za rekreativni ribolov.

VI SPORT, REKREACIJA I TURIZAM

Član 35

Na području Parka prirode mogu se organizovati manifestacije, sportska takmičenja i aktivnosti na vodi i snegu, u ronjenju, ribolovu, planinarstvu, alpinizmu i speleologiji, bicikлизму, automobilizmu, paraglajdingu, skijanju, sankanju, snoubordu i drugim oblastima ukoliko se tim aktivnostima ne oštećuju ili ugrožavaju prirodne vrednosti i kvalitet životne sredine.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena, kao i na drugim utvrđenim i obeleženim mestima od strane upravljača zabranjene su sve sportske aktivnosti.

Za takmičenja iz stava 1. organizator pribavlja odobrenje upravljača i plaća naknadu u skladu sa opštim aktom koji donosi upravljač.

Organizator je dužan da takmičenje prijavi upravljaču najmanje 30 dana pre dana planiranog za njegov početak.

Za planirane sportske aktivnosti kod kojih se osnovano prepostavlja mogućnost uticaja na prirodne vrednosti Parka prirode i kvalitet životne sredine organizator, na osnovu obaveštenja upravljača, pribavlja uslove zaštite prirode koje izdaje Zavod.

Zabranjeno je organizovanje takmičenja bez odobrenja upravljača i protivno uslovima datim u odobrenju.

Član 36

Na području Parka prirode pravna i fizička lica mogu obavljati delatnost turizma i ugostiteljstva, odnosno organizovati turistička putovanja i turističku posetu i pružati usluge smeštaja, ishrane i pića u skladu sa odredbama Zakona o turizmu („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10, 99/11-dr. zakon, 93/12, 84/15), Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor”, podzakonskih akata i ovog pravilnika.

Član 37

Turističke grupe i pojedinci mogu u pratnji čuvara ili drugog ovlašćenog lica upravljača posećivati i razgledati lokalitete i površine na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena, iz obrazovnih, rekreativnih i opštekulturnih razloga i potreba.

U II stepenu zaštite moguća je samo kontrolisana poseta u obrazovne, rekreativne i opšte kulturne svrhe.

Nameravane posete odnosno obilazak iz st. 1. i 2. ovog člana prijavljuju se upravljaču najmanje 24 časa ranije.

Član 38

Za obavljanje delatnosti turizma i ugostiteljstva iz člana 36. ovog pravilnika i za usluge upravljača iz člana 37. ovog pravilnika, plaća se naknada u skladu sa opštim aktom upravljača.

VII IZGRADNJA OBJEKATA I UREĐENJE PROSTORA

Član 39

Izgradnja objekata i uređenje prostora na području Parka prirode vrši se u skladu sa odredbama Zakona o planiranju i izgradnji („Službeni glasnik RS”, br. 72/09, 81/09 - ispravka, 64/10 - odluka US, 24/11, 121/12, 42/13 - odluka US, 50/13 - odluka US, 98/13 - odluka US, 132/14 i 145/14) i podzakonskih akata, donetih urbanističkih planova, Zakona o zaštiti prirode, Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor”, podzakonskih akata i ovog pravilnika.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite III stepena ograničeni su radovi i to:

- ograničava izgradnju objekata turističkog smeštaja i javnih skijališta, infrastrukturnih objekata, vikendica, izgradnju naselja i širenje njihovih građevinskih područja.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena zabranjena je:

- izgradnja vikendica i drugih porodičnih objekata za odmor, izgradnja javnih skijališta, izgradnja vetrogeneratora, izgradnja hidrotehničkih objekata (brana - akumulacija), kao i izgradnja hidroelektrana na vodotocima ili njihovim delovima koji su klisurastog ili kanjonskog tipa, ili im akumulacije zalaze u klisuraste i kanjonske delove vodotoka.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite II stepena ograničavaju se radovi i to na:

- izgradnju objekata turističkog smeštaja, ugostiteljstva, turističke infrastrukture na izgradnju manjih objekata za prezentaciju prirodnih vrednosti ili objekata u tradicionalnom stilu;
- izgradnju objekata saobraćajne, energetske, komunalne i druge infrastrukture, stambenih i ekonomskih objekata poljoprivrednih i šumskih gazdinstava, i to na objekte koji ne utiču negativno na povoljniji položaj životinjskih ili biljnih vrsta, njihovih staništa, prirodnih vrednosti, lepotu predela, tresetišta;
- izgradnju objekata za konvencionalno gajenje domaćih životinja i divljači u okviru postojećih seoskih domaćinstava.

Na površinama na kojima je utvrđen režim zaštite I stepena zabranjeni su radovi na izgradnji objekata i uređenju prostora.

Član 40

Planirane radove na izgradnji objekata i uređenju prostora, nosilac radova odnosno investitor dužan je da pismeno prijavi upravljaču, u skladu sa odredbama člana 57. stav 5. Zakona o zaštiti prirode.

Prijava iz stava 1. ovog člana sadrži osnovne podatke o investitoru, vrsti i obimu planiranih radova, lokaciji i vlasništvu na nepokretnostima.

Upravljač će, u roku ne dužem od 15 dana od dana podnošenja prijave, dostaviti investitoru pisano obaveštenje o tome da li su radovi Zakonom i Uredbom dozvoljeni, sa uputstvom šta dalje treba da radi kako bi pribavio akt o uslovima zaštite prirode, lokacijsku i građevinsku dozvolu.

Upravljač će od investitora tražiti dopunu prijave ukoliko se na osnovu predočenih podataka ne može pružiti merodavno i kvalifikovano obaveštenje.

Investitor je dužan da jedan primerak Prijave početka građenja objekta predviđene odredbama člana 148. Zakona o planiranju i izgradnji dostavi i upravljaču.

Uz prijavu, u kojoj navodi planiranu dinamiku radova, Investitor prilaže akt o uslovima zaštite prirode i građevinsku dozvolu.

Za manje montažne objekte privremenog karaktera na zemljištu u javnoj svojini utvrđeni odredbama člana 146. Zakona o planiranju i izgradnji (kiosci, letnje i zimske bašte, tezge i drugi pokretni mobilijar, ploveća postrojenja, nadstrešnice, spomen obeležja i dr.), čije postavljanje i uklanjanje obezbeđuje i uređuje lokalna samouprava, potrebna je saglasnost upravljača.

Zabranjeno je radove na izgradnji objekata i uređenju prostora izvoditi odnosno obavljati bez prijave iz ovog člana, a montažne objekte iz stava 7. ovog člana postavljati bez saglasnosti upravljača.

VIII ODRŽAVANJE ČISTOĆE I UPRAVLJANJE OTPADOM

Član 41

Održavanje čistoće i upravljanje otpadom na području Parka prirode vrši se u skladu sa odredbama Zakona o upravljanju otpadom („Službeni glasnik RS”, br. 36/09, 88/10 i 14/16), propisa donetih na osnovu tog zakona, drugih zakona i propisa koji se odnose na otpadne materije, Uredbe o zaštiti Parka prirode „Zlatibor” i ovog pravilnika.

Na području Parka prirode Uredbom zabranjeno je, i to:

- odlaganje komunalnog, industrijskog i građevinskog otpada, ambalaže, rashodovanih motornih vozila, drugih mašina i aparata, osim komunalnog i poljoprivrednog otpada poreklom sa zaštićenog područja, koji može da se odlaže na propisan način na mestima koja su za to određena i obeležena;
- rukovanje hemijskim materijama i naftnim derivatima u količinama i na način koji mogu prouzrokovati zagađivanje zemljišta i voda i izazvati trovanje i druge nepovoljne posledice po biljni i životinjski svet;
- neregulisano ispuštanje otpadnih voda domaćinstava, privrednih i drugih objekata odnosno ispuštanje protivno propisima iz oblasti vodoprivrede;
- skladištenje stajskog đubriva na način koji narušava životnu sredinu, lepotu prirodnih predela, naseljenih mesta i okoline nepokretnih kulturnih dobara.

Regionalni i lokalni planovi upravljanja otpadom moraju se usklađivati sa Uredbom i Planom upravljanja Parka prirode.

Član 42

Svako je dužan da sakuplja i odlaže otpad koji stvara, na mestima koja su posebno uređena odnosno opremljena i prema potrebi, obeležena za te namene.

Upravljač će postaviti odgovarajuću opremu, odnosno kante, korpe ili kese za privremeno odlaganje čvrstih otpadaka na mestima koja su predmet posete i organizovati njihovo pražnjenje i odvoženje izvan područja Parka prirode, osim na prostoru javnih skijališta, u naseljima, selima i na površinama pored turističkih, smeštajnih i ugostiteljskih objekata.

Upravljač će inicirati saradnju sa komunalnim službama teritorijalno nadležnih jedinica lokalne samouprave u oblasti održavanja čistoće kroz organizованo postavljanje i redovno pražnjenje kontejnera za smeće u naseljenim delovima područja Parka prirode i mestima okupljanja većeg broja posetilaca.

Član 43

Vlasnici i korisnici nepokretnosti dužni su da ih održavaju u čistom i urednom stanju.

Obavezna je seča trulog, prestarelog i oštećenog drveća i žbunja i potkresivanje grana i uklanjanje korova na zemljištu u putnom pojusu i vodnom pojusu, oko javnih i privrednih objekta, kulturnih dobara, istorijskih spomenika i javnih česmi, na površinama za rekreaciju i u krugu seoskih domaćinstava.

Korisnici i sopstvenici šuma dužni su da održavaju šumski red u skladu sa propisima u oblasti šumarstva, uključujući i obavezu što kraćeg zadržavanja posećenih stabala i ogrevnog drveta pored puteva.

Zabranjeno je zapuštanje i zakoravljanje obradivog poljoprivrednog zemljišta.

IX OBELEŽAVANJE I POSTAVLJANJE OZNAKA, FOTOGRAFISANJE I SNIMANJE FILMOVA

Član 44

Upravljač u roku utvrđenom Uredbom i na način propisan odgovarajućim podzakonskim aktom obeležava Park prirode kao zaštićeno područje tablama propisanog izgleda i sadržaja koje postavlja na mestima gde javni putevi ulaze u Park prirode, a granice Parka prirode obeležava propisanim oznakama.

Upravljač u rokovima utvrđenim zakonom i na način propisan odgovarajućim podzakonskim aktom obeležava granicu ribarskog područja i granice delova Ribarskog područja na kojim je zabranjen ili ograničen ribolov.

Upravljač odgovarajućim tablama obeležava mesta i objekte gde je pristup i boravak zabranjen ili ograničen.

Upravljač postavlja table odnosno druge oznake sa informacijama o pravilima unutrašnjeg reda i režimu ribolova.

Upravljač postavlja i druge table i oznake od značaja za sprovođenje režima zaštite i prezentaciju vrednosti Parka prirode, kao što su panoi, bilbordi, planinarske staze, mesta za kampovanje i logorovanje, mesta za otpatke i drugo.

Zabranjeno je oštećivanje ili uništavanje i uklanjanje tabli i natpisa na tablama i drugih oznaka iz ovog člana, kao i njihovo zaklanjanje odnosno maskiranje drugim objektima.

Član 45

Na području Parka prirode nije dozvoljeno postavljanje informativnih tabli sa nazivima pravnih i fizičkih lica i reklamnih i drugih panoa bez odobrenja upravljača.

Za postavljanje službenih tabli i drugih oznaka koje su utvrđene propisima u oblasti građevinarstva, turizma, saobraćaja i javnih puteva, šumarstva, lovstva, vodoprivrede i energetike nije potrebno odobrenje upravljača.

Za postavljanje i držanje tabli i panoa iz stava 1. ovog člana upravljač može naplatiti naknadu u skladu sa opštim aktom upravljača.

Član 46

Fotografisanje i snimanje tonskih i video zapisa i filmova na području Parka prirode dozvoljeno je.

Za radnje iz stava 1. ovog člana koje se vrše u komercijalne svrhe potrebno je pribaviti saglasnost upravljača i za njih se plaća naknada na osnovu opšteg akta upravljača.

Radi pribavljanja saglasnosti iz stava 2. ovog člana, organizator snimanja odnosno zainteresovano lice prijavljuje planirane aktivnosti snimanja upravljaču koji je dužan da saglasnost izda u roku ne dužem od 15 dana.

Upravljač može privremeno ili trajno uskratiti saglasnost ukoliko je primetan značajan nepovoljan uticaj na prirodne vrednosti.

Za aktivnosti fotografisanja i snimanja zainteresovano lice će prema potrebi i obaveštenju upravljača pribaviti akt o uslovima zaštite prirode koje izdaje Zavod.

Fizičko ili pravno lice koje obavlja ili za čiji račun se obavlja snimanje fotografija, tonskih i videozapisa i filmova koji se publikuju odnosno prikazuju javnosti, osim igranih filmova, dužno je da jedan primerak snimljenog materijala dostavi upravljaču.

X ISTRAŽIVAČKI I OBRAZOVNI RAD

Član 47

Na području Parka prirode mogu da se vrše naučna i primenjena istraživanja i obrazovne aktivnosti u prirodi u skladu sa zakonima i propisima koji uređuju oblast naučnih i primenjenih istraživanja i obrazovanja, Zakonom o zaštiti prirode, Uredbom i ovim pravilnikom.

Istraživanja i obrazovne aktivnosti iz stava 1. ovog člana dopušteno je da se obave na način da se ne izazovu značajne nepovoljne promene ili uniše prirodne vrednosti kao i da se ne zagadi životna sredina.

Član 48

Za radove i aktivnosti, odnosno izvođenje projekata na zaštićenom području koja mogu imati uticaj na vrednosti i obeležja Parka prirode, odnosno kod kojih je potrebno izvršiti postupak procene uticaja na životnu sredinu, neophodno je u smislu člana 57. stav 3. Zakona pribaviti akt o uslovima i merama zaštite prirode. Nositelj radova i aktivnosti, odnosno izvođač projekta na zaštićenom području pribavlja saglasnost upravljača.

Za radove i aktivnosti, odnosno izvođenje projekata na zaštićenom području za koje se ne sprovodi postupak procene uticaja na životnu sredinu, u smislu člana 57. stav 4., izvođač radova i aktivnosti, odnosno nositelj projekta, dužan je da od Zavoda za zaštitu prirode Srbije pribavi akt o uslovima i merama zaštite prirode.

Da bi pribavio saglasnost iz stava 1. ovog člana, nositelj radova i aktivnosti, odnosno izvođač projekta pismeno prijavljuje upravljaču planirane istraživačke radove i aktivnosti.

Prijava radova i aktivnosti, odnosno projekata sadrži podatke o vrsti, cilju, sadržaju, lokaciji, vremenu trajanja, metodama, sredstvima, opremi i alatima, rukovodioцу i učesnicima.

U prijavi radova i aktivnosti, odnosno projekata mogu da se navedu potrebe nosioca radova, aktivnosti i projekata za uslugama i potrebnom pomoći upravljača u realizaciji naučnog ili primjenjenog istraživanja.

Uz prijavu radova, aktivnosti i projekata, nositelj istih dostavlja akt o uslovima zaštite prirode.

Uz prijavu radova i aktivnosti, odnosno projekata, za čije izvođenje je propisana obaveza pribavljanja dozvole, nositelj istih dostavlja i dozvolu nadležnog ministarstva u skladu sa zakonom.

Saglasnost iz stava 1. ovog člana, koju upravljač izdaje u roku ne dužem od sedam dana od dana prijema prijave, sadrži uputstvo o primeni uslova i mera zaštite prirode i pravila unutrašnjeg reda, posebne uslove, ako ih ima, u vezi mesta, vremena i načina izvođenja radova, obezbeđenja pratnje čuvara ili drugog lica, kao i mogućnost i uslove pružanja traženih usluga.

Zabranjeno je da se radovi i aktivnosti, odnosno izvođenje projekata, na zaštićenom području iz stava 1. ovog člana, započnu ili izvode bez pribavljene saglasnosti upravljača.

Član 49

Upravljač može u postupku izdavanja saglasnosti odrediti drugo vreme od onog koje je navedeno u prijavi ako oceni da postoji rizik po prirodne vrednosti, bezbednost i zdravlje ljudi, o čemu obaveštava podnosioca prijave pre izdavanja saglasnosti.

Upravljač iz razloga navedenih u stavu 1. ovog člana ili nepoštovanja propisanih uslova, može pismeno naložiti prekid istraživačkih radova i aktivnosti.

Član 50

O istraživanjima u oblasti šumarstva, poljoprivrede i pedologije, hidrologije, klimatologije i meteorologije, životne sredine, turizma, saobraćaja, energetike, prostornog i urbanističkog planiranja, demografije, kulturnih dobara i u drugim oblastima za koja se po pravilu ne pribavlja saglasnost upravljača, potrebno je da nosilac istraživanja blagovremeno pismeno obavesti upravljača.

Obaveštenje sadrži istu vrstu podataka kao i prijava iz člana 48. ovog pravilnika.

Upravljač će odmah, a najkasnije u roku od dva dana od prijema obaveštenja, pružiti pismeni odgovor podnosiocu obaveštenja da je upoznat sa planiranim istraživanjima, mogućnostima pružanja traženih usluga i pomoći, dati preporuke u vezi poštovanja pravila unutrašnjeg reda i uputiti podnosioca obaveštenja na eventualnu obavezu pribavljanja akta o uslovima zaštite prirode.

Zabranjeno je da se istraživanja iz stava 1. ovog člana započnu ili izvode ukoliko se o njima ne obavesti upravljač.

Član 51

Obrazovne aktivnosti na području Parka prirode, kao što su škola u prirodi, terenska nastava i seminari i stručne ekskurzije potrebno je blagovremeno pismeno prijaviti upravljaču.

Aktivnosti iz stava 1. ovog člana ne mogu započeti pre nego što upravljač potvrди prijem prijave tih aktivnosti.

Prijava nameravnih obrazovnih aktivnosti mora sadržati relevantne podatke o vrsti, cilju, sadržaju, vremenu trajanja, organizatoru i broju učesnika.

U prijavi se mogu navesti i usluge odnosno pomoći koja se očekuje od upravljača.

Upravljač će odmah, a najkasnije u roku od dva dana od dana prijema prijave, pismeno potvrditi prijem prijave obrazovnih aktivnosti i obavestiti podnosioca prijave o posebnim uslovima zaštite prirode i životne sredine prilikom obavljanja aktivnosti, ako ih ima, kao i o mogućnostima i uslovima pružanja traženih usluga ili pomoći.

Član 52

U roku od 15 dana od dana završetka terenskih istraživačkih radova i obrazovnih aktivnosti, nosilac istraživanja odnosno organizator obrazovnih aktivnosti dužan je da upravljaču dostavi kratak izveštaj o toku i glavnim rezultatima sprovedenih istraživanja i obrazovnih aktivnosti.

O završetku elaborata odnosno publikovanju rezultata o izvršenim istraživanjima nosilac istraživanja dužan je da obavesti upravljača u roku od 15 dana, kao i da taj elaborat ili publikovani rad dostavi upravljaču.

Pravnom ili fizičkom licu koje blagovremeno ne podnese izveštaj iz stava 1. ovog člana, odnosno ne dostavi obaveštenje i elaborat ili rad iz stava 2. ovog člana, upravljač može uskratiti saglasnost za naredna istraživanja odnosno obaveštenje i usluge za obavljanje obrazovnih aktivnosti.

XI ČUVARSKA SLUŽBA

Član 53

Sprovodenje pravila unutrašnjeg reda i vršenje neposrednog nadzora na području Parka prirode obezbeđuje i vrši čuvarska služba.

Čuvarska služba ima dva organizaciona dela i to u okviru Šumskog gazdinstva „Užice”, Užice i Šumskog gazdinstva „Prijepolje”, Prijepolje preciziranih u članu 25. stav 4. ovog pravilnika.

Koordinaciju poslova organizacionih delova čuvarske službe vrši upravnik Radne jedinice „Park prirode Zlatibor” (u daljem tekstu: upravnik).

Čuvarsku službu čine, odnosno poslove čuvarske službe u svojstvu lica sa zakonskim ovlašćenjima i obavezama, neposredno obavljaju čuvari i rukovodilac čuvarske službe (u daljem tekstu: rukovodilac).

Čuvar je, za svoj posao u čuvarskoj službi, neposredno odgovoran rukovodiocu, a rukovodilac je za svoj posao u čuvarskoj službi neposredno odgovoran upravniku.

Broj čuvara utvrđuje Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume” aktom o sistematizaciji poslova i radnih mesta, a vrsta i obim konkretnih poslova koje čuvar obavlja utvrđuje se ugovorom o radu ili drugim pojedinačnim aktom, u skladu sa zakonom.

Član 54

Za vreme službe, Čuvar nosi službenu odeću na kojoj je znak Parka prirode, znak zaštite prirode i znak Javnog preduzeća za gazdovanje šumama „Srbijašume”.

Član 55

Čuvar, za vreme službe, može nositi i službeno oružje.

Vrsta, uslovi i pravila nošenja i upotrebe i način čuvanja oružja, utvrđeni su odredbama zakona kojim se uređuje nabavljanje, držanje, nošenje, promet, prevoz, popravljanje i prepravljanje oružja, delova za oružje i municije i opštег akta upravljača.

Član 56

Čuvar poseduju službenu legitimaciju kojom dokazuje identitet, status službenog lica i ovlašćenja u skladu sa zakonom.

Čuvar je dužan da u vršenju odgovarajućih službenih radnji prethodno pokaže službenu legitimaciju.

Službenu legitimaciju čuvaru izdaje upravljač na obrascu koji propisuje ministar.

O izdatim legitimacijama upravljač vodi evidenciju.

Čuvar koji je prestao da vrši čuvarsку službu, dužan je da službenu legitimaciju u roku od tri dana od dana prestanka službe vrati upravljaču, koju će upravljač odmah poništiti i tu činjenicu uneti u evidenciju iz stava 4. ovog člana.

U slučaju gubitka ili nestanka službene legitimacije čuvar je dužan da o ovome odmah obavesti upravljača.

Izgubljena ili nestala legitimacija briše se iz evidencije o izdatim legitimacijama, a čuvaru se izdaje nova legitimacija.

Član 57

Rad čuvarske službe organizuje se na terenu tako što čuvar vrši neposredni nadzor i kontroliše sproveđenje pravila unutrašnjeg reda na jednom čuvarskom rejonu.

Čuvarski rejon u smislu ovog pravilnika, čini deo gazdinske jedinice i prostor izvan državne šume u okruženju ili neposrednom susedstvu koji predstavlja kompaktnu celinu u pogledu konfiguracije terena i mogućnosti nadgledanja.

Čuvar je odgovoran za unutrašnji red na rejonu za koji je zadužen.

Čuvar svakodnevno vrši obilazak delova rejona ili rejona u celosti. Čuvar ima pravo i obavezu da izvrši potrebnu službenu radnju u bilo kom čuvarском rejonu na području Parka prirode.

Rad čuvara povremeno i po potrebi organizuje se u paru ili sa više čuvara istovremeno, kroz rad u smenama ili dežurstva, patrolni obilazak i stacionarne kontrole ili kombinovanjem napred navedenih metoda, odnosno drugom primenom terenskog rada.

Upravljač će utvrditi i na pogodan način objaviti čuvarske rejone, sa njihovim nazivima, imenima čuvara i odgovarajućim grafičkim prikazom.

Član 58

U vršenju čuvarske službe, dužnost čuvara je, i to:

1) da kontroliše odnosno nadgleda kretanje i aktivnosti posetilaca i drugih korisnika, posebno vezanim za:

- gradnju, rekonstrukciju i dogradnju objekata, transport građevinskog materijala i druge radove koji se u skladu sa zakonom smatraju izgradnjom objekata,
- korišćenje mineralnih sirovina, odnosno kamena, šljunka, peska, drobine, zemlje i treseta,
- korišćenje šuma, odnosno seču, krčenje, kresanje drveća, izvlačenje, odlaganje i transport drvnih sortimenata, sakupljanje semena i drugo,
- korišćenje flore i faune, odnosno sakupljanje i branje biljaka, gljiva i životinja i njihovih razvojnih oblika i šumskih plodova i drugo,

- upotrebu motornih vozila i plovila,
- postavljanje objekata na vodi i montažnih i privremenih objekata,
- ulazak u zone, mesta i objekte u kojima je poseta zabranjena ili ograničena,
- kampovanje, logorovanje,
- loženje vatre na otvorenom i primenu pravila i mera zaštite od požara,
- organizaciju i odvijanje sportskih takmičenja i drugih manifestacija,
- odlaganje otpada;

- 2) da prati stanje biljnih i životinjskih vrsta i drugih vrednosti Parka prirode i vodi evidenciju o njima;
- 3) da pruža pomoć i sarađuje sa lokalnim stanovništvom i drugim nosiocima stvarnih prava na nepokretnostima u cilju zaštite prirode, pruža pomoć u rešavanju imovinsko-pravnih odnosa i naknadi štete usled uskraćivanja ili ograničavanja prava korišćenja i primene mera zaštite;
- 4) da pruža podatke, pomoć i usluge posetiocima pri obilasku i razgledanju Parka prirode;
- 5) da prati i pruža druge potrebne usluge organizatorima i učesnicima naučnih i drugih istraživanja i obrazovnih aktivnosti;
- 6) da sarađuje sa korisnicima prirodnih resursa i privrednim subjektima, posebno u oblasti poljoprivrede, vodoprivrede, energetike, rudarstva i turizma;
- 7) da sarađuje sa nadležnim inspektorom i obavesti ga o činjenicama koje se odnose na njegov delokrug rada;
- 8) da sarađuje se organom unutrašnjih poslova, drugim čuvarskim službama (lovočuvarima, ribočuvarima i čuvarima šuma) i prema ukazanoj potrebi traži njegovu pomoć;
- 9) da sastavlja zapisnik, obaveštava rukovodioca čuvarske službe i obavlja druge ovde nepomenute poslove, u skladu sa zakonom i aktom upravljača;
- 10) da obaveštava drugi nadležni organ o vršenju zabranjenih odnosno protivpravnih radnji koje su regulisane propisima iz nadležnosti tog organa i o njihovim izvršiocima ukoliko su poznati.

Član 59

Kada čuvar utvrdi ili osnovano pretpostavi da je posetilac, odnosno korisnik zaštićenog područja učinio radnju suprotno pravilima unutrašnjeg reda ili merama zaštite prirode propisanim u skladu sa zakonom, ovlašćen je:

- 1) da legitimiše lice zatečeno u vršenju nedozvoljenih radnji, a lice zatečeno bez ličnih isprava čiji mu identitet nije poznat, privede nadležnom organu unutrašnjih poslova;

2) da zatraži da mu lice predoči/pokaže saglasnost, dozvolu, odobrenje, prijavu radova, ulaznicu ili drugi dokument kojim dokazuje status korisnika odnosno posetioca i neko od prava u vezi radova i aktivnosti koje obavlja;

3) da izvrši pregled svih vrsta vozila, plovnih objekata i tovara;

4) da izvrši svaki pregled, osim stanova i drugih prostorija za čiji je pregled potreban sudski nalog, a posebno pregled:

- prtljaga i ličnih stvari,

- ulova i sredstava za lov i ribolov,

- sakupljenih biljaka, životinja, gljiva i lišajeva kao i alata i sredstava za sakupljanje istih;

5) da privremeno oduzme predmete i sredstva kojima je izvršen prekršaj ili krivično delo i predmete koji su nastali ili pribavljeni izvršenjem takvog dela, uključujući delove i primerke živog i neživog sveta, kao i da ove predmete, bez odlaganja, preda upravljaču zaštićenog područja radi čuvanja;

6) da zatraži uspostavljanje prethodnog stanja, odnosno naredi mere za sprečavanje i uklanjanje štetnih posledica, a posebno:

- privremeno zabrani radove i aktivnosti koje se obavljaju bez propisanih saglasnosti ili odobrenja, kao što su naučna i druga istraživanja, obrazovne i sportske aktivnosti i slično,

- zabrani na licu mesta radove i aktivnosti koje se obavljaju protivno odredbama ovog pravilnika i pravilima protivpožarne zaštite,

- naredi puštanje na slobodu odnosno vraćanje u prirodu zdravih i nepovređenih primeraka životinja ukoliko je to za njih bezbedno;

7) da fotografiše i snimi radnje, aktivnosti, lica, objekte za koje postoji osnovana sumlja da su nezakoniti.

Član 60

Kada utvrdi da je učinjena radnja suprotno pravilima unutrašnjeg reda ili uslovima zaštite prirode propisanim u skladu sa zakonom, čuvar sačinjava zapisnik.

Zapisnik sadrži detaljan opis zatečenog stanja i činjenice koje ukazuju na činjenje ili nečinjenje i radnje suprotne pravilima unutrašnjeg reda ili uslovima zaštite prirode.

U zapisnik se obavezno unose relevantne činjenice vezane za:

- podatke o izvršiocu nedozvoljene radnje, ako je poznat izvršilac sa svim ličnim podacima (ime, ime oca, prezime, matični broj građana i adresa), a ako je nepoznat izvršilac, u zapisnik se unosi da je izvršilac radnje nepoznat,

- način i vreme izvršenja radnje, sredstva i alate kojima je radnja izvršena,

- podatke o svedocima i drugim raspoloživim dokazima ako postoje,
- nastalu štetu, dokumentovana što tačnijim podacima i po mogućstvu fotografijom,
- podatke o oduzetim predmetima i sredstvima iz člana 59. tačke 5. ovog pravilnika.

Zapisnik se dostavlja, i to:

- pravnom ili fizičkom licu, organizaciji ili instituciji nad čijim je radom, postupcima i aktivnostima vršena kontrola,
- rukovodiocu Parka prirode,
- drugim ovlašćenim licima.

Upravljač će propisati obrazac zapisnika iz ovog člana.

Član 61

O privremeno oduzetim predmetima čuvar izdaje potvrdu sa tačnim podacima o vrsti oduzeti predmeta i njihovoj količini.

Upravljač obezbeđuje uslove za održavanje i čuvanje privremeno oduzeti predmeta, i preduzima radnje za dalje postupanje sa primercima oduzeti i nađenih životinjskih ili biljnih vrsta, minerala, kristalnih tvorevina, fosilnih ostataka i artefakata, uključujući njihovo zbrinjavanje do okončanja postupka.

O privremeno oduzetim predmetima upravljač vodi evidenciju sa podacima o vrsti, količini, razlogu privremenog oduzimanja, licu kome su predmeti privremeno oduzeti i Čuvaru koji je predmete privremeno oduzeo.

Član 62

Čuvar u vršenju službe postupa stručno i odgovorno, u skladu sa ovlašćenjima koja ima, vodeći posebno računa o ugledu upravljača.

Čuvar vodi dnevnik, odnosno evidenciju dnevnih aktivnosti, čiji sadržaj propisuje upravljač.

Član 63

Čuvar polaže stručni ispit u skladu sa programom koji propisuje ministar.

Upravljač sam organizuje ili na drugi način obezbeđuje obuku, stručno usavršavanje i proveru znanja čuvara.

Član 64

Čuvarska služba je opremljena službenom odećom, prevoznim sredstvima i s sredstvima komunikacije, potrebnim aparatima, instrumentima i alatom, u skladu sa opštim aktom upravljača.

Član 65

Na osnovu zapisnika i službene beleške čuvara o učinjenoj zabranjenoj odnosno protivpravnoj radnji, upravljač shodno stečenim okolnostima, vrsti dela i statusu počinioca podnosi odgovarajuću prijavu ili zahtev za pokretanje prekršajnog postupka.

XII PROTIVPOŽARNA ZAŠTITA

Član 66

Na području Parka prirode planiraju se i sprovode mere zaštite od požara u skladu sa Zakonom o zaštiti od požara („Službeni glasnik RS”, br. 111/09 i 20/15), Zakonom o šumama i propisima donetim na osnovu tih zakona, planom upravljanja Parka prirode i planovima zaštite od požara.

Upravljač donosi plan zaštite od požara za područje Parka prirode u skladu sa članom 47. Zakona o zaštiti od požara i Uredbe o razvrstavanju objekata, delatnosti i zemljišta u kategorije ugroženosti od požara („Službeni glasnik RS”, broj 76/10).

Javno preduzeće za gazdovanje šumama „Srbijašume”, u skladu sa Zakonom o šumama, donosi planove zaštite šuma od požara za svaku Šumsku upravu u okviru Parka prirode „Zlatibor”.

Planom i programom upravljanja Parka prirode utvrđuju se operativni zadaci na zaštiti od požara.

Upravljač će na pogodan način objaviti odnosno javno istaknuti izvode iz planova zaštite od požara, sa osnovnim pravilima zaštite od požara i postaviti odgovarajuće oznake na terenu.

XIII PRELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Član 67

Nadzor nad primenom ovog pravilnika vrši Ministarstvo.

Član 68

Upravljač će ovaj pravilnik učiniti dostupnim, svim trećim licima, objavljivanjem u elektronskoj formi na internet stranici upravljača, kao i na oglasnoj tabli Radne jedinice „Park prirode Zlatibor”, Užice.

Upravljač će izvod iz ovog pravilnika, sa osnovnim pravilima unutrašnjeg reda i zabranjenim radnjama odnosno aktivnostima, istaknuti na pogodan i vidan način u okviru područja Parka prirode „Zlatibor”.

Član 69

Ovaj pravilnik stupa na snagu osmog dana od dana objavljivanja u „Službenom glasniku Republike Srbije”, uz prethodno pribavljenu saglasnost Ministarstva.